

ברכת שירים של אברהם רייזען לידיד

בחיפוש אחר חומר פילאטליסטי בנושא 'הדואר של רוסיה הצארית בראשית המאה העשרים', נתגלגלה לידי גלויית דואר, שכתב במו ידיו המשורר והמספר היידי אברהם רייזען (1876–1953) לידידו א. ל. יעקובוביץ (1882–1964). מידות הגלויה 13.5x8.5 ס"מ והיא נושאת חותמת דואר מטושטשת, המקשה על זיהוי מקום החתמתה (מינסק?). על גבי הגלויה מוטבע התאריך 5.11.1906. הכותב עצמו אינו מציין את תאריך הכתיבה. המען הרשום רוסית אומר: לידי א. ל. יעקובוביץ, רחוב פאנסקאיה 13, דירה 3 בווארשה. בצידה השני של הגלוייה – צילום של ילדה משלבת אצבעות ידיה ככתפילה ושולחת מבט חולמני למרום.

ניתן לשער, שגלוייה זו היא חוליה בשרשת משלוחי הדואר, שאברהם רייזען הריץ לידידו. בפינה הימנית למעלה מסומנת הסיפורה הלאטינית II, שיש בה לכל הנכון רמז, שלגלוייה הנדונה קדמה גלויה אחרת. שני השירים אף הם מסומנים בספרות הלאטינית II ו-III.

בן 30 היה המשורר בימים ההם. ידידו יעקובוביץ ישב באותה עת בווארשה ועבד בהוצאת הספרים 'תושיה' במחיצתם של בן-אביגדור (אברהם לייב שלקוביץ, 1886–1921) ושמואל לייב גורדון (1865–1933). אף יעקובוביץ כתב סיפורים, אלא שאברהם רייזען כתב רק ביידיש ואילו יעקובוביץ – בעברית, ולהלן גם ביידיש. סיפורו הראשון פורסם ב'הדור' של פרישמן ב-1901. מאז הוא היה משתתף קבוע בעיתונות העברית, בקבצים ובמאספים הספרותיים בעברית (קרטל 1967, חלק שני: 562). לפעמים חתם בשמו, ולפעמים בשמות בדויים (בעיקר ל. אליאב). אברהם רייזען מזכיר בזכרונותיו את קשריו עם א. ל. יעקובוביץ, שהתגורר בווארשה משנת 1899. יעקובוביץ גם תירגם מיצירותיו של אברהם רייזען לעברית (רייזען 1929, חלק ב': 39; רייזען 1935, חלק ג': 109).

במרוצת הזמן החליף יעקובוביץ את שם משפחתו ואימץ לעצמו את השם עקביא. הוא עלה ארצה ב-1935 (על פעילותו הספרותית המגוונת בארץ ראה קרטל 1967, חלק שני: 562–565, וכן בלעקסיקאן ניו־יארק 1961, כרך 4: 216–218).

שני השירים שבגלוייה הם שירי אהבה, וזו לשונם (בשינוי הכתיב):

Oranotypie

Neue Photographische-Gesellschaft A.G., Steglitz, 1904.
Alle Postkarte offen hinterlegt zum Musterschutz-Register
beim Amtsgericht Berlin.

Carte postale. Postkarte. Cartolina postale.

Dopisnice. Correspondenzkarte. Letero-lap.

Post card. Weltpostverein. Briefkarte.

Union postale universelle. Unione postale universale.

Beamtspunkt novopostni centar. Poštini. Oruparovo unov.

Karta korespondencijna. Korespondencij listek.

Cartão postal. Briefkort. Brevkort. Tencia postal.

Adresse

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

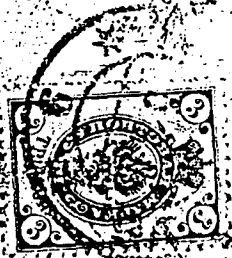
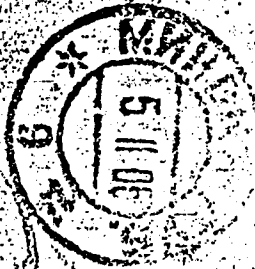
Adress

Adress

Adress

Adress

Adress

Handwritten address: *Gen. d. 1. Altpetersburg*

Handwritten address: *Grand Canal 13 - 116 3*

Handwritten address: *Bapowala*

Vertical handwritten text on the left side of the page, including names and addresses.

II

ווי איז אַלץ אַהינגעקומען,
וואָס געווען איז ליב און טייער?
וועלכעס וואָסער האָט פֿאַרפֿלייצט עס,
אַנגעצונדן – וועלכעס פֿייער?

טרערן האָבן אַלץ פֿאַרטרונקען,
און אין טרערן אַלץ פֿאַרשוונדן;¹
און דאָס רעשט, וואָס איז געבליבן,
האָט די ליבע שטיל געצונדן.

ובעברית:

אַנה נעלם הכל,
שהיה יקר ללב?
אילו מים הצפוהו?
איזו אש הכל הדלקה?

הדמעות הכל הטביעו,
בדמעות הכל נבלע לו,
את השאר, אשר נותר עוד,
חרש אהבה הציתה.

III

האָסט מיין בלוט ווי וויין געטרונקען,
און עס איז דיר גוט געגאַנגען:
וואָס אַ טאָג ווערסטו אַלץ שענער,
איך – אַלץ מערער אויסגעגאַנגען.

האָסט מיין בלוט ווי וויין געטרונקען,
דאָך פֿאַרשטיי איך ניט דעם עיקר:
וויילסטו נאָך טרינקען, ביסט אַלץ ניכטער,²
און איך בין פֿאַר ליבע שיכור...

ובעברית:

את דמי שתית כּיין,
זה השפּיע טוב עליך:
יום ליום יפּיף פּורח,
אני – נשדף, צונח.

את דמי שתית כִּיין,
אך עיקר אינו נהיר לי:
את פכחת וצמאה עוד,
אני שיכור – ולא מיין.³

מקץ שנתיים – ב'1908 – פירסם אברהם רייזען את שני השירים בספר כתביו: **שריפטען**, 1 באַנד, געזאַמלטע ליעדער, בהוצאת 'פראַגרעס', ווארשה תר"ס, בדפוס פישער בקראקוי. השירים כלולים במדור שירי האהבה, שכינויו 'לוסט און ליעבע' (שירי חשק ואהבה), בעמ' 132 ו'133.

השירים כתובים במקצב קל (טרוכיי) ובחריזה קבועה א-ב-ג-ב-ג. הם רצופים מוטיבים שכיחים ואופייניים לשירי האהבה: דימוי האהבה לאש שורפת, והדמעות – למים סוחפים ומטביעים, דימוי היין לדם, והאהבה משכרת כִּיין. עיקר השירים – מצוקת האוהב והתנכרות האהובה.

ניתן לשער, שהמשורר ביקש להנעים לידידו, ואולי אף לשמוע את הערותיו הביקורתיות, לטוב או למוטב.

הערות

- 1 בקובץ 'שריפטען', תרס"ח, עמ' 132, יש שינוי בשורה הזאת, לאמור: 'טרערן אויף די שווערע ווונדן'.
- 2 בקובץ 'שריפטען', תרס"ח, עמ' 133, יש שינוי בשורה הזאת, לאמור: 'קענסט נאך טרינגען, ביסט אלץ ניכטער'.
- 3 תרגום חופשי של השירים בידי שלום לוריא.

מראי מקום

לעקסיקאָן פֿון דער נײַער ייִדישער ליטעראַטור, 1961, כרך 4, ניו־יורק.
קרסל גצל 1967: לפסיקון הספרות העברית ברורות האחרונים, כרך שני, ספרית פועלים, מרחביה.

רייזען אַברהם תרס"ח: שריפטען I, געזאַמעלטע ליעדער, 'פראַגרעס', ווארשא.

— — 1929: עפיוזאָדן פֿון מיין לעבן 2, ווילנע.

— — 1935: עפיוזאָדן פֿון מיין לעבן 3, ווילנע.